

Eksistensiell lengsel - religiøs søken

*Internasjonale
forelesere:*

Ana-Maria Rizzuto

Emmy van Deurzen

Sebastian Murken

Göran Bergstrand

Ylva Eggehorn

Nordisk Konferanse

*Religiøse og eksistensielle tema
i psykoterapi og sjelesorg*

Modum Bad 23. - 26. september 2009

Nordisk konferanse om religiøse og eksistensielle tema i psykoterapi og sjelesorg 23.-26. september 2009

Vita-avdelingen ved Modum Bad og Institutt for Sjelesorg inviterer til nordisk konferanse om eksistensielle og religiøse tema i psykoterapi og sjelesorg. Konferansen retter seg mot psykoterapiens møte med det letende, søkende mennesket og har fått tittelen:

Eksistensiell lengsel - religiøs søken

Konferansen er også en markering av Vita-avdelingens 10-årsjubileum – ti års erfaring med psykoterapeutisk arbeid med eksistensielle og religiøse tema.

Menneskelivet er rammet inn av muligheter og begrensninger som er knyttet til det å eksistere. Disse eksistensielle temaene forener det store mangfoldet av individer og skaper muligheter for møter mellom mennesker. Psykiske lidelser, som depresjon og angst, er ofte knyttet til skam, skyld, ensomhet og strev med mening.

I den kliniske hverdagen på Vita og i sjelesorgens rom på Institutt for sjelesorg møter vi mennesker som opplever at eksistensiell smerte er vevd sammen med religiøse erfaringer som en del av den psykiske lidelsen. Vi møter mennesker som lever i tomhet og krise som oppstår når de svarene, som har vært bærende, likevel ikke tålte møtet med livet. Samtidig møter vi andre som ønsker hjelp til å adressere grunnleggende eksistensielle spørsmål for å utvide og utdype sin livserfaring. Tradisjonelt var religiøs tro psykoterapiens stebarn. I vår tid vet vi at vi ikke kan lukke denne delen av menneskelivet ute fra den fortrolige samtalen uten at noe vesentlig går tapt.

Vi ønsker velkommen til en fagkonferanse der foredragsholderne vil belyse eksistensielle og religiøse tema i psykoterapi og sjelesorg med utgangspunkt i solid klinisk og teoretisk kunnskap. Dette er fortsatt en mangelvare i moderne psykiatri, og det er med stor glede vi presenterer noen av de fremste internasjonale kapasitetene på dette feltet som foredragsholdere. Videre har vi samlet nordiske forskere og klinikere som alle vil gi sine bidrag til at vi får en konferanse der den stadig økende kunnskapen om eksistensielle og religiøse tema i psykoterapi og sjelesorg bringes frem i lyset.

Med hilsen

*Øystein Bakkevig
avd. leder Vitaavdelingen
spes. psykiatri*

*Arne Tord Sveinall
instituttleder IFS*

*Kari Halstensen
psykolog*

*Leif Gunnar Engedal
prof. dr. philos*

*Gry Stålsett
spesialpsykolog*

PROGRAM

Onsdag 23. september

- 16.00 Registrering
Tapas
- 19.00 **Gordon Johnsen**
Minneforelesning v/Ylva Eggehorn
- Eksistensiell lengsel - religiøs søken
- 20.15 **Konsert**
m/ Sara Lindvall Nyberg og musikere

Torsdag 24. september

- Hovedforedrag Festsalen**
Integrasjon av teoretiske perspektiver
- 09.00 Intro og velkommen
- 09.30 **Ana-Maria Rizzuto**
Giving language to inner object
representations
- 11.30 **Emmy van Deurzen**
Passion and paradox:
Introduction to existential psychotherapy
- 12.30 Lunsj**
- 13.30 **Gry Stålsett**
Eksistens og følelser
Vita modellen - eksistensiell, psykodynamisk,
narrativ og affektorientert terapi

Påmelding og
program
side 6-7

14.45 - 17.30 Parallellseminarer

- 18.00 Middag**
- 20.00 Kulturell kveld
"Freuds møte med Gud"
- 22.30 Liturgisk samling i Olavskirken

Fredag 25. september

- Hovedforedrag Festsalen**
*Den terapeutiske relasjonen:
Overføringer/motoverføringer*
- 09.00 Intro/musikk
- 09.15 **Ana-Maria Rizzuto**
From psychoanalytic perspective
- 10.15 **Emmy van Deurzen**
From existential psychotherapeutic
perspective
- 11.15 **Sebastian Murken**
From group-analytic perspective
- 12.30 Lunsj**
- 13.30 **Göran Bergstrand**
Fra sjelesorgens perspektiv
- 13.45 **Gunnar Fagerli**
Sjelesørgerisk kasuistikk
*med refleksjoner fra Ana-Maria Rizzuto,
Emmy van Deurzen og Sebastian Murken*

14.45 - 17.30 Parallellseminarer

- 19.00 Jubileumsmiddag med
kulturelle innslag**
- 22.30 Liturgisk samling i Olavskirken

Påmelding og
program
side 6-7

Lørdag 26. september

- Hovedforedrag Festsalen**
Drømmen om det fullkomne
- 09.00 Intro/musikk
- 09.15 **Ana-Maria Rizzuto**
From psychoanalytic perspective
- 10.00 **Emmy van Deurzen**
From existential psychotherapeutic
perspective
- 11.00 **Leif Gunnar Engedal**
Fra sjelesørgerisk perspektiv
- 11.45 Oppsummering/Avslutning
- 12.30 Lunsj**

FOREDRAGSHOLDERE

Ana-Maria Rizzuto

Medical doctor and a Training and Supervising Psychoanalyst at the Psychoanalytic Institute of New England, East in Boston and lives in Cambridge, MA, USA. She is the author of *The Birth of the Living God. A psychoanalytic Study* (1979) and *Why did Freud Reject God. A Psychodynamic Interpretation.* (1998). She is also the author of numerous articles on the psychodynamics of religious experience and treatment of patients with religious issues. She has also published on other psychoanalytic subjects: language, eating disorders, aggression and transference.

Digby Tantam

Spes. klinisk psykologi, gruppeanalytiker
Digby's psychotherapy specializations include group analytic psychotherapy, existential psychotherapy, and cognitive behavioural therapy.

Svein Haugsgjerd

Psykiater, Aker US, Klinikk for psykisk helse, professor, Høgskolen i Bodø, psykoanalytiker og gruppeterapeut.

Emmy van Deurzen

Is an existential psychotherapist, counselling psychologist and philosopher, who has published seven books on existential therapy and who speaks and lectures on these topics around the world. She was the founder both of Regent's College School of Psychotherapy and Counselling and of the New School of Psychotherapy and Counselling in London, which she continues to direct. Her work has been translated into numerous languages and it includes the bestseller *Existential Psychotherapy and Counselling in Practice* (2002). Her latest book is *Psychotherapy and the Quest for Happiness* (2009).

Susanne Engell

Sykehusprest, Oslo hospital. Gruppeterapeut.

Leif Andersen

Lektor i praktisk teologi på Menighetsfakultetet i Århus, reisepræst i Indre Mission i Danmark.

Sebastian Murken

Prof. dr. psychol. Universität Trier, Tyskland
Sebastian Murken is a clinical psychotherapist (Ph.D.) and also a scholar of religion (Ph.D.). He holds a honorary professorship for psychology of religion at the university of Marburg, Germany and works as a clinician at a psychotherapeutic hospital. He is also trained as a group analyst.

Siri Johns

Ergoterapispesialist i psykisk helse. Diplomert gruppeanalytiker og lærerterapeut ved Institutt for Gruppeanalyse (IGA). Ansatt ved avdeling for personlighetspsykiatri, Oslo Universitetssykehus. Har vært ekstern veileder ved Vitaavdelingen siden den startet.

Leif Gunnar Engedal

Professor i sjelesorg og religionspsykologi på Det Teologiske Menighetsfakultet i Oslo, og har tidligere i en årrekke arbeidet ved Institutt for Sjelesorg, Modum Bad. Han er dr.philos. fra universitetet i Oslo. Har skrevet en rekke artikler og bøker om sjelesørgeriske og psykologiske temaer. En av arkitektene bak Vitamodellen.

Ylva Eggehorn

Salmedikter, oversetter og poet. Blant annet kjent for sin bok "Språk för en vuxen tro" og Milleniumssalmen.

Göran Bergstrand

Göran Bergstrand er svensk forfatter, prest og psykoterapeut. Han har tidligere vært direktør for Lukas-stiftelsen. Som forfatter er han bl.a kjent for bøkene "En illusion och dess utveckling". "Gud Fader i ett faderlöst samhälle" - og ikke minst hans nyeste bok - "Inte bara Knutby - Drömmen om det fullkomliga".

Hanne Løland

Dr.theol. Førstemanuensis i det gamle testamentet ved Det teologiske Menighetsfakultet. Arbeider i skjæringspunktet mellom det gamle testamentet, systematisk teologi og praktisk teologi.

Arne Austad

Arne Austad er psykiater og godkjent veileder i psykodynamisk psykoterapi. Utdannet i kropporientert eksistensiell psykoterapi. Har tidligere arbeidet som overlege og veileder ved Modum Bad Klinikken i 14 år. Arbeider nå som overlege og psykoterapiveileder ved Psykiatrisk Klinik, Sykehuset Telemark i Skien. En av arkitektene bak Vitamodelen og prosjektleder for Vitaprojektet 1998-2001.

Arne Tord Sveinall

Førstelektor og instituttleder ved Institutt for Sjelesorg, Modum Bad. Flere foredrag og artikler gjennom årene vedr. seminarets temakrets. Aktuell bok: "Troende til litt av hvert - om sjelesorg og religiøs sekterisme".

Gunnar Fagerli

Instituttprest Institutt for sjelesorg, pastoralklinisk veileder, har utdanning i familieterapi og har tidligere arbeidet som sykehusprest, bibel- og misjonsskolelærer og studentprest.

Gry Stålsett

Gry Stålsett spesialpsykolog/forsker på Modum bads forskningsinstitutt og forsker i feltet psykoterapi, depresjon og klinisk religionspsykologi. Hun har vært ansatt på Modum Bad i 16 år og var en av arkitektene bak Vita-modellen.

Gry Stålsett var redaktør for et temanummer i Tidsskrift for Norsk Psykologforening - om religionspsykologi, og er bl.a. en av medforfatterne i boka "Fra skam til verdighet" (Universitetsforlaget, 2003). Har bidratt på flere konferanser i psykisk helse, psykoterapiforskning og religionspsykologi nasjonalt og internasjonalt. Gry Stålsett er særlig opptatt av teoriutvikling og forståelse av endring i terapi og har veiledet flere kvalitative studier bl.a. på pasienters narrativer som vil bli presentert på konferansen.

Inger Ma Bjønnnes

Arbeidet i NMS Oslo krets i fem år, menighetsprest i Oslo i 10 år og sykehusprest på Modum Bad siden 1997. Pastoral klinisk veileder.

Jon-Erik Bråthen

Jon-Erik Bråthen er ledende sykehusprest på Modum Bad. Han er utdannet ved Metodistkirkens teologiske seminar og har pastoralklinisk utdanning og videreutdanning i veiledning. Jon-Erik Bråthen har arbeidet som menighetsprest og sykehusprest i Oslo og Bergen.

Lars Johan Danbolt

Theol. dr., sykehusprest og forskningsveileder. Leder for Religionspsykologisk senter Sykehuset Innlandet.

PROGRAM PARALLELLSEMINAR

Work-shops/ parallellseminarer:
Kryss av i programmet for hvilke seminar du ønsker å delta på og send med påmeldingen. Pass på at du ikke melder deg på seminarer som går parallellt.

Torsdag 24. september

14.45 - 17.30

SEMINAR A

14.45. -16.30 **Ana-Maria Rizzuto:**
Why did Freud reject God?
An introduction and journey into Freuds past to examine the roots of his atheism.

SEMINAR B

15.45 - 17.30 **Gry Stålsett m/ flere:**
Skammens mange ansikter
Om skammens fenomenologi, om å identifisere skam i terapi, om skammens ødeleggende kraft og fangenskap, skammens feilslutninger og kulturens bidrag, frigjøring fra skam, og om Gud som skammen eller verdighetens speil (påvirkning fra religion og indre gudsbilder).

SEMINAR C

14.45 - 16.30 **Ylva Eggehorn:**
Språk for en vuxen tro
Finnes det en ubekreftet tro som kirken ikke kjenner igjen og som vi selv har vansker med å identifisere?

SEMINAR D

15.45 - 16.30 **Leif Gunnar Engedal/
Lars J. Danbolt**
Identitet og religiøsitet
Seminaret vil presentere teorier til forståelse av den identitetsdannende prosess slik den tar form i rammen av personens livsverden, og drøfte hvilken rolle religion og religiøse erfaringer kan spille i slike prosesser.

SEMINAR E

16.45 - 17.30 **Svein Haugsgjerd/
Susanne Engell**
Transformasjon/ending i terapi
Transformasjon av eksistensiell smerte. Et religionspsykologisk perspektiv på dyptgående forandringer i terapiprosesser. Vi skiller mellom transformasjon, som får uforutsette og irreversible følger, og ending i betydningen "omlegging av atferdsmønstre".

SEMINAR F

14.45 - 15.30 **Hanne Løland**
"Nå skriker jeg som en fødende kvinne.."
Gudsmetaforer som utfordrer.

Gudsmetaforene er mange og motsetningsfylte. Hva oppnår det gamle testamentet med et så bredt spekter av gudsmetaforer og hvordan kan disse metaforene utfordre vår egen forståelse av og tale om Gud? Hva er egentlig en metafor og hva skaper den i tilhøreren?

SEMINAR G

15.45 - 16.30 **Hanne Løland**
"Vend øret til mitt klagerop!"

I møte med egne og andres erfaringer med lidelse og nød oppstår et sterkt behov for protest og klage, men i den kristne tradisjon har klagen nærmest stilnet. I dette seminaret rettes fokus mot det gamle testamentets klagetekster og klageteologi og på hvordan denne klagen kan være en ressurs i møte med lidelse også i dag.

SEMINAR H

16.45 - 17.30 **Sebastian Murken**
Angels, - heavenly servant
in our time -

Vår tid opplever en øket interesse for engler og dette reflekteres over i et religionspsykologisk perspektiv.

Fredag 25. september

14.45. - 17.30

SEMINAR I

14.45 - 16.30 **Digby Tantam/
Emmy van Deurzen:**
Eksistensiell psykoterapi i gruppe.

SEMINAR J

16.45 - 17.30 **Leif Andersen (DK)**
Gudsbilde i sjælesorgens møte med det moderne menneske.

"Ofte opdager sjælesørger/terapeut og konfident aldrig, at de sidder med to forskellige gudsbilleder. De taler derfor katastrofalt forbi hinanden. Men når ingen kender Gud direkte, har sjælesørgeren / terapeuten så overhovedet ret til at hævde, at det ene billede af Gud er rigtigere end det andet? Og har dette ændret sig i moderniteten/postmoderniteten?"

SEMINAR K

14.45 - 16.30 **Göran Bergstrand/
Arne Tord Sveinall**
Ikke bare Knutby -
Seminaret vil ta utgangspunkt i Knutbyhendelsen og vil bli belyst ut fra et gruppeperspektiv. Det vil være naturlig å spørre seg om dette også kunne ha skjedd i andre sammenhenger, og i så fall hvilke impulser det er som bidrar til nettopp slike hendelser.

SEMINAR L

14.45 - 17.30 Gry Stålsett/Siri Johns/
Ana-Maria Rizzuto:
Bildeterapi - case-studie.

SEMINAR M

14.45 - 16.30 Arne Austad
Overføringer og motoverføringer i
møte med religiøse erfaringer i
psykoterapi.

Å arbeide terapeutisk med eksistensielle og religiøse
temaer vekker ofte sterke og konfliktfulle følelser og leng-
sler. Vi føres inn i et overføringsfelt hvor ingen kan forholde
seg nøytral og upåvirket. Overføring og motoverføring blir
sterkere når følelsesladde temaer berøres og kan føre til
grenseoverskridelser på mange plan. Kontinuerlig veiledning
er nødvendig. Eksistensiell terapi er utfordrende og krever
bevisst arbeid med seg selv.

SEMINAR N

16.45 - 17.30 Inger Ma Bjønnes + terapeut fra Vita:
Erfaringer fra samspill mellom
terapi og sjelesorg.

Alle som er pasienter på Vitaavdelingen har tilbud om sjele-
sorg. Sykehusprest Inger Ma Bjønnes har hatt en stor del av
disse sjelesorgsamtalene. Vi deler erfaringer fra samarbeidet.

SEMINAR O

16.45 - 17.30 Jon-Erik Bråthen/Göran Bergstrand
Transformasjon
- en legitim forventning til sjelesorgen?

Seminaret vil undersøke hvilke sjelesorgfaglige forhold som
taler for at konfidenter og sjelesørgere kan håpe på og arbeide
ut fra at sjelesorg vil føre til transformasjon når livet
oppleves smertefullt, kaotisk og fastlåst. Seminaret vil videre
peke på hva slags transformasjon en kan håpe på, samt antyde
noen betenkeligheter knyttet til for sterke eller feilaktige
forventningen om transformasjon.

PÅMELDING:

Fax: 32 74 97 97

Navn:..... Stilling.:.....

Adresse:..... Postnr./sted:.....

Epost:..... Tlf.:.....

Arbeidssted/fakturaadresse:.....

Jeg ønsker overnatting:

Onsdag - lørdag

Torsdag - lørdag

Jeg ønsker å delta på følgende parallellseminar:

Torsdag 24. september.

SEMINAR A kl. 14.45. -16.30
SEMINAR B kl. 15.45 - 17.30
SEMINAR C kl. 14.45 - 16.30
SEMINAR D kl. 15.45 - 16.30
SEMINAR E kl. 16.45 - 17.30
SEMINAR F kl. 14.45 - 15.30
SEMINAR G kl. 15.45 - 16.30
SEMINAR H kl. 16.45 - 17.30

Fredag 25. september.

SEMINAR I kl. 14.45 - 16.30
SEMINAR J kl. 16.45 - 17.30
SEMINAR K kl. 14.45 - 16.30
SEMINAR L kl. 14.45 - 17.30
SEMINAR M kl. 14.45 - 16.30
SEMINAR N kl. 16.45 - 17.30
SEMINAR O kl. 16.45 - 17.30

Seminaravgift kr. 3.100,-. Påmeldingsfrist 1. mai 2009.

Påmeldingen er bindende (Ved sykdom ref. beløpet). Overnatting kommer i tillegg fra 500 kr pr døgn, Kulturell samling torsdag kr 250,-

Påmelding via post eller fax:

Modum Bad, 3370 Vikersund - Att: Tove Sandum Bergsrud

tove.bergsrud@modum-bad.no - Tlf: 32 74 97 00 - Fax: 32 74 97 97

Kurset er godkjent som fritt kurs i etter- og videreutdanningen for psykologer med 18 t, i allmennmedisin godkjennes den med 17 valgfrie kurspoeng til videre- og etterutdanningen og i psykiatri godkjennes den med 18 timer som valgfritt kurs for leger under spesialisering og for spesialistenes etterutdanning.

*Velkommen til
Modum Bad*

Institutt for Sjelesorg
Modum Bad, Einar Lundbys stiftelse

MODUMBAD††
- en kilde til liv
Modum Bad, 3370 Vikersund
Tlf: 32 74 97 00 - Fax: 32 74 98 88